

GAZETA TRANSILVANIEI

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe un an 24 cor.; pe 1/2 an 12 cor.; pe 3 luni 6 cor., pentru România şi streindtate pe un an 40 lei; pe 1/2 an 20 lei.

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

Apare seara, în fiecare zi de lucru.

Redacţia şi administraţia: Strada Prundului Nr. 15. Inscrisele se primesc la administraţie. Preţul după tarif şi învoială Manuscrisele nu se înapoiază. TELEFON Nr. 226.

Petre Flueraş...

A fost odată un ţăran. Şi niciodată n-a învăţat buchile, n-a simţit farmecele slovelor... Mîntea lui sinceră şi proaspătă nu s'a încălcat de poveştele lumii cuminţe şi niciodată, niciodată n-a văzut oraş. „În oraş sunt multe păcate şi multe dureri şi pe uliţi se plimbă diavolul. În oraş sunt palide fetele şi noaptea-i mai luminoasă decât ziua. În oraş apa curge prin ţevi şi drumul e bătut cu tăvălug şi femeile rād mereu, căci mătasea hainelor e făcută pentru zîmbet.”

Petre Flueraş, s'a ferit de oraş. În singurătatea lui frumoasă, în munţii săi bătrâni şi reci, coliba lui Petre era ascunsă ca o gândire bună într'un suflet de samşar. — Petre Flueraş trăia viaţa celor sfinţi şi sătui de îndestulare: era mai aproape de cerul totdeauna ca de lume. Şi Petre Flueraş era fericit, căci îl învăţa să cânte ciocărlia şi-l adormea freamătul pădurei şi strălucirea florilor pe câmpuri îi părea atât de frumoasă, încât adesea îşi închidea ochii să n-o mai vadă.

Şi Petre Flueraş stătea zi şi noapte înaintea colibei sale şi fluierând din trestie privea sborul paserilor.

O, rîndunica! Ea sboară sprintenă ca un cântec dintr'o inimă de fată. Aripile ei ascuţite strătaie lumina şi norii şi rîndunica dispăre în azur...

O, vulturul! Cu aripile desfăcute, pluteşte lin şi sborul lui este aşa de liniştit!

O, dar hînacul şi fluturul au şi dănsii aripi!

Şi Petre Flueraş privea zi şi noapte la sborul paserilor. „Să fiu un vultur poate aş sbura peste lume,—s'a gândit Petre Flueraş...”

Şi-un dor mare, curat şi luminos i-a deschis calicea sufletului.

Simţea chemările lumii, graul stelar şi razele de soare — Petre Flueraş simţea în sufletul său suflul de vultur, ce vrea să se ridice totdeauna, să nu coboare nicicînd, Petre Flueraş simţi că şi sufletul are aripi, care duc în slavă, ridică în lumină —

Şi Petre Flueraş muncise zi şi noapte, ca să întruchieze un vis. Din aripi de gîscă şi din raşină, din lîm şi din lîmă stogose făcuse ceva, căruia în oraş îi spun: „aeroplan”, dar în ceva acesta nu era nici motor, nici ştiinţă, nici

praxă mehanică, nu avea nici tip Bleriot M-Gnom, dar era ingenua genialităţii româneşti, o frapantă alcătuire a intuiţiei primitive, asemenea celui dintâi măr din Paradis. Şi Petre Flueraş, care niciodată n-a fost la oraş, niciodată n-a cules buchet de înţelepciune în grădinile muzeelor, Petre Flueraş, care nu cunoştea slovele şi împerecherea lor ce este însăşi viaţa, Petre Flueraş a alcătuit o maşină. Petre Flueraş a vrut să se urce cu voinţă în lumină, a vrut să prindă frăul vîntului şi să înhame furtuna, Petre Flueraş a vrut să sboare ca vulturul, căci îi părea greoi pasul pămîntesc, ce se întoarce totdeauna în lut.

Petre Flueraş a căzut pe câmpul de luptă.

O ştire laconică dela un preot militar, care cunoştea admiraţia mea faţă cu aviatorul-ţăran.

În anii liniştiţi ai păcei, scriesem de multe ori, în reviste galante şi în ziare mondiale, de acest minunat produs al fanteziei româneşti. Un empiric ar contesta, că poate să se producă astfel de fenomene ciudate în cultura lumescă. Poate exista creaţia intuitivă? Un om lipsit de cunoştinţe, absolut primitiv în judecată şi în educaţie, poate alcătui o operă, care în consecinţă este realizarea unor ipoteze ştiinţifice? Acei se verifică ideea atavistică. Geniul este intuitiv şi produce inconştient. Geniul trăeşte în sufletul mulţimei ascuns şi adesea, din colectivism se transpune în opera individuală prin o surpriză neaşteptată. Poate că geniul intuitiv ce s'a dat lui Petre Flueraş ar fi putut face un mare poet român, ori un mare cugetător. Şi întâmplare fatală: Petre Flueraş moare pe câmpul de luptă pironit de-un glonte stupid şi „maşina”, reprezentanta unei genialităţi trecute, va fi poate arsă, ori ce este şi mai trist: va fi expusă într'un muzeu. Ce-am pierdut noi în acest ciudat ţăran? Ce-a fost: visionar ori geniul, un simplu copiator ori un creator? A fost într'adevăr ceva şi cineva Petre Flueraş? Nu ştiu, zău, nu ştiu. Însfîrşit poate că pe mine mă atinge subiectiv viaţa şi moartea mistică a acestui om rar. Dar — de ce să tăgăduesc? — interesul mi se potenţiază până la o curiozitate neastămpărată, când observ un protest în potriwa tradiţi-

onalismului. Despre ţăranul român s-au spus sute şi mii de lucruri, din fuga condeiului până la critica migăloasă a savanţilor. Unii specialişti în „aprecierea” calităţilor rele şi bune ce le are ţăranul, au făcut o şcoală banală, în care arare-ori recunoşteam pe părete icoana ţăranului român.

Ca să-l înţelegi pe ţăranul român, trebuie să-l simţi. Şi asta nu-o poate face decât un artist adevărat.

Să simţi în viaţa şi moartea lui Petre Flueraş legenda sufletului latin, duioasa poveste a dorului de lumină, a neîmpăcării cu pămîntul, a ahtiei văzduhului...

Petre Flueraş a fost un adevărat ţăran român. ei.

Câmpul de luptă dela Verdun.

Cunoscutul reprezentant al asociaţiei ziaristice „United Press”, Ackermann, publică în „Berliner Lokalanzeiger” rapoarte de pe câmpul de luptă dela Verdun scriind de încheiere:

Lupta dela Verdun a ajuns astăzi în stadiul unui războiu subteran. Intregul câmp de luptă se compune din un şir de cratere. Fotografiiile fortului dela Verdun, luate de aviatori, se aseamănă cu fotografiile craterelor din lună.

Cu excepţia bateriilor, cari stau anume după dealuri, totul a dispărut de pe suprafaţă. În unele puncte tranşeele au o afunzime de 10—15 metri. Comunicaţiile subterane sunt atât de numeroase încât s'au dat adevărate lupte în jurul unor pivniţe,

Trupe turceşti pe frontul galiţian. Din Berlin se comunică:

Se spune, că în curînd vor participa trupe turceşti în luptele contra Ruşilor din Galiţia. Din faptul acesta se poate deduce că de bine e organizată milităreşte Turcia şi cât de unitară este acţiunea militară a Puterilor centrale.

Măsurile militare române la graniţa rusească. „Berliner Tageblatt” comunică din Zürich:

Ziarele elveţiene sunt informate, că în satele româneşti dela graniţa Rusiei autorităţile civile au fost înlocuite prin autorităţi militare.

Intrarea în acţiune a României.

Ziaristul D. Karnabatt publică în „Seara” următoarele:

Ne-am interesat printre oamenii competenţi, pentru a stabili dacă acum a sosit momentul strategic al intrării României în acţiune, şi în directiva cerută de acţionişti. Ni s'a răspuns:

— Nici vorbă nu poate fi acum de momentul strategic al intrării României în acţiune.

Pentru ca România să poată acţiona, în sensul vederilor acţioniştilor, ea trebuie să aibă libertatea mişcărilor, trebuie să fie acoperită dinspre Bulgari.

Or, situaţia în Balcani se prezintă astfel în clipa de faţă în cât noi suntem descoperiţi faţă de Bulgari.

Care este situaţia beligeranţilor la Salonic?

După cele mai optimiste ştiri din sursa aliaţilor, generalul Sarraill nu dispune la Salonic decât de 300.000 de oameni.

În faţa generalului Sarraill se găseşte 400.000 Bulgari, 200.000 Turci şi cel puţin 100.000 Austro-Germani — în total 700.000 oameni. Generalul Sarraill se găseşte în imposibilitate de a lua o ofensivă împotriva trupelor Puterilor Centrale.

Tot ce a putut face generalul Sarraill a fost ca prin mari fortificaţii să se pună în poziţie de apărare.

Chiar dacă Grecia ar intra în acţiune alături de Quadruplă — ceea ce nu este probabil — generalul avînd cu el şi armata grecească de 200 de mii, tot nu va putea lua ofensiva împotriva trupelor Puterilor Centrale.

Dacă trupele Puterilor Centrale nu iau o ofensivă, care ar avea toate şansele succesului, faptul se explică prin aceea, că vorsa înă mobilizate în Salonic trupele Aliaţilor.

Dacă noi am intra acum în acţiune, în spre nord, s'ar produce mai întâi în Salonic ofensiva trupelor Puterilor Centrale, care ar asvârli în mare pe generalul Sarraill, iar România ar fi expusă unei invazii din partea Bulgarilor.

Prin urmare, ni s'a asigurat în cercurile militare, care judecă lucrurile cu obiectivitatea ştiinţei, nici vorbă nu poate fi acum, de momentul strategic al României — deci toată alarma este inutilă şi păgubitoare.

Operaţiunile militare germane.

Buletinul oficial pe ziua de 26 Iulie
Câmpul de operaţiuni dela vest

La canalul Comines—Ipern prin o explozie germană a fost distrus cu garnizoană cu tot un mare bastion englez. La nord dela Somme după o luptă violentă Englezii se menţin în Pozieres. Mai departe la ost în pădurea Fouraux şi la Longueval au fost respinse ieşiri mai mici duşmane; în pădurea Trones am observat intenţia de a ataca a duşmanului şi am zădărnicit-o prin focul nostru. La sud dela Somme menţinem, faţă cu încercările franceze de recucerire, terenul câştigat în noaptea spre 25 Iulie la sud-vest dela măriştea Lamaisonette.

La sud dela Estrées s-au dat eri noapte ciocniri violente de apropiere. Pe înălţimea „La Fille morte” (în Argoni) Francezii au ocupat o pînă explodată de ei, dar imediat după aceea explozia unei contra-mine germane i-a înmormântat. La stînga dela Maas trupele noastre au făcut progrese mai mici pe înălţimea 304. La dreapta dela râu s-a dat în cursul nopţii o luptă de artilerie în regiunea fortului Thiamont.

În multe părţi ale frontului au fost respinse patrulile germane. La nord dela Somme au fost prăbuşite la pămînt în liniile noastre, prin foc de infanterie şi de mitraliere, 2 avioane duşmane; unul a căzut arzând, după o luptă aeriană, în regiunea dela Lunville. În 24 Iulie un biplan francez a fost împuşcat în direcţia fortului Souville prin un proiectil al tunurilor de apărare care a nimerit în plin.

La ost şi sud-ost.

Grupul marelui Hindenburg: La vest dela Riga detaşamente ale noastre de ecleraj au pătruns în poziţiile înaintate ruşesti şi le-au distrus. Patrula duşmane au desfăşurat de multe ori o activitate mai mare. Aviatorii noştri prin aruncare de bombe şi foc de mitraliere au oprit pe linia Dünaburg—Pollock şi la ost dela Minsk trenuri cu transporturi de trupe.

Grupul marelui principe de Bavaria Leopold: Seara şi peste noapte Ruşii au îndreptat atacuri — la cari am putut constata că au luat parte 3 diviziuni — con-

Un prozator nou: d. Liviu Rebreanu.

Într'o vreme când, în afară de excepţiuni strălucite, tînăra generaţie a scriitorilor noştri este înzoronată cu tot felul de etichete cu atât mai goale, cu cât sunt mai dornice de „rafinarie” într-o vreme când ca să fii poet ajunge să scrii: „Hai la moară — Ce ocară!” iar ca să te numeşti prozator ajunge să fii pamfletar şi să-ţi încerci muşchii braţelor cu o delicată siluetă feminină — se cuvine să spunem lucrurilor pe numele lor simplu şi adevărat. E singurul serviciu pe care-l putem face cititorilor cari au nevoie de o sinceră colaborare cu noi, pentru a se putea orienta mbi sigur în răsănorul vîlmăşag cu care lipsa de talent, împudică, înfruntă talentul.

Suntem fericiti că acest prilej ni-l dă, într'o neaşteptată de largă generozitate, d. Liviu Rebreanu. Volumul său de nuvele — „Golani” — îl aseză, fără nici o îndoială, modest, tăcut, dar masiv, în rândul prozatorilor noştri de

seamă. Pentru noi, cari nu avem altă lege de căt iubirea dezinteresată a frumosului şi dorinţa a vedea cu ochii epoca de aur a literaturii române, este mai mult decât o trecătoare datorie să afirmăm aceasta cu toată convingerea.

Prima şi cea mai caracteristică însuşire a dlui Rebreanu este că uneşte, într'o plămădeală artistică, o mare putere de realism cu o concentrată analiză psihologică. Din această împreunare rezultă o frumuseţe tragică, care rămâne cu atât mai impresionantă, cu cât, din când în când, se învâluieşte cu un colorit descriptiv de o intensitate aproape epică. În această privinţă d. Rebreanu este de aproape înrudit cu scriitorii ruşi, de cari îl apropie şi înclinarea pe care o are pentru cei mulţi, umiliţi, proşti, primitivi şi sfărâmaţi. Dacă mediul şi eroii dlui Rebreanu sunt lipsiţi de farmecul paradizic al nobleţii sufletesti, este însă neîndoios că cu toată schilodenia lor desgustătoare, sunt oameni adevăraţi, viaţă clocotitoare.

În tot volumul stăpâneşte acea mizerie omenească — dela codrul de pâine uscat, până la inima plină de

bube — care ne face de atâtea ori să ne simţim în această lume osândiţi, fără speranţă, — nişte biete zdrenţe. Şi zdrenţe murdare sunt, într'adevăr, şi Goea din „Golani” şi Ghinea din „Cuceritorul”, şi Şulea din „Ocroitorul” şi şeful de gară din „Proştii” şi Didina din „Culcuşul” şi toţi eroii dlui Rebreanu. Dar aceste zdrenţe, aşa cum sunt luminate de puternica viziune artistică a novelistului, se schimbă, ca prin farmec, nu mai sunt petece moarte, ci bucăţi vii ale sufletului omnesc sfîşiat, iar, uneori, aproape nişte stindarde măreţe şi posomorâte în care flutură sufletul mare al celui mai adevărat Tragedii. De aceea unele pagini ale dlui Rebreanu par scrise cu litere mînjite de sânge şi aprinse de foc, sau încrustate cu vîrfuri ascuţite de oţel.

Cu analiza lor implacabilă, cu scurtele lor fulgerări de înaltă putere descriptivă, paginile din „Golani” închid în ele un infern mic, dar adevărat şi îngrozitor ca ori ce infern. Iată, luminat de sîngeroasă vîpaie, un colţ din acest infern al dlui Rebreanu:

— „Dă-mi, Didino... nu mă lăsa

de ruşine! — o cihăi Cîntăreanu necentenit. Haide Dă-mil...”

— „La lasă-mă 'n pace, golanel! Nu-ţi dau nici un ban, că m'ai înjurat! — urlă Didina strîmbându-se la dînsul ca pisica ce se apără de o harmalaie de căini.

„Cîntăreanu stătu câte-va clipe ca o stană de peatră. Părea că se gîndeşte. Apoi deodată începu a schimba feţe-feţe ca un lunatec. Vinele de pe tîmple i se îngroşară ca nişte lipitori hrînite de sânge, fruntea i se încreşi, nările i se umflară, iar pumnii i se înleştară, aşa că unghiile i se înfipseră adînc în carne. Începu a sforăi repede, ca un bolnav de plămîni...”

Cine nu simte, că în clipa următoare în Cîntăreanu va sări, în formidabilul ei salt, bruta din străvechile adăncimi de întuneric ale fiinţei omeneşti? Cine, prin analiză, gradată cu atîta măiestrie de autor, nu se aşteaptă cu sufletul strîns de spaimă, la una din acele înjosiri cari ne fac să plîngem pe propria noastră ticăloşire şi bestialitate?

Şi iat-o — sculptată în roşu de

flacări, de sânge şi de vînat întuneric — intensificată până la teribila frumuseţe a unui simbol — Bruta:

„Se năpusti ca o fiară asupra femeii, o inhătă de găt şi o tăvăli jos.

— „Dă-mi, că te omor!”

Şi o lovi cu pumnii peste cap, peste ochi, peste foale... Ea ţipa ca din gură de şarpe:

— „Nu dau, hoşule, nu dau... Nu dau!... Aoleou! nu dau!... N'am...”

„Dar Cîntăreanu îi urlă în urechi, neconţinut cu ghionturile:

— „Ba ai, hoşă, ştiu bine că ail...”

„Femea se zbătea sub loviturile lui ca o broască strivită în călci; în câte-va rînduri se opintise şi ea să-i implante degetele în ochi, dar Cîntăreanu băgă de seamă, îşi trase capul îndărăt şi începu s'o lovească cu picioarele în şale. Şi Didina tot mai gemea cu glasul scăzut:

— Nu dau, hoşule, nu dau!... Omoară-mă, dar nu-ţi dau nici un ban!”

Puterea de plasticitate cu care novelistul a prins, în cea mai pasionată şi mai instinctivă înleştare, aceste două suflete — unul stăpînitor brutal,

tra frontului la ost și sud-ost dela *Gorodische*. Ca și cele de mai înainte, ele au eșuat toate, cu cele mai grele pierderi pentru dușman. Într-un loc am respins pe dușman printr-un contra-atac și el a lăsat în mâinile noastre 1 ofițer 80 soldați și o mitralieză. Escadre germane de aviație au aruncat din belșug și cu succes bombe asupra garilor ocupate cu transporturi, dela *Pogorjelzy* și *Horodzieja*, precum și asupra trupelor ce staționează în apropiere.

Grupul generalului Linsingen: La nord-vest dela *Luck* nu au avut nici un rezultat întreprinderile detașamentelor dușmane de ecleraj. La nord-vest dela *Beres-tecko* au fost respinse atacuri mai puternice rusești, parte prin foc, parte prin un contra-atac. Aici am făcut prizonieri 100 Ruși și am capturat 2 mitralieze.

Grupul generalului Bothmer: La ost dela sectorul *Koropisca* au avut loc ciocniri mai mici ale unor detașamente înaintate.

Câmpul de operațiuni din Balcani. Nimic nou.

In ajunul congresului.

Din raportul consistoriului mitropolitan ca senat bisericesc reținem următoarele:

În scopul de a avea o iconă clară despre dezvoltarea vieții interne a bisericii noastre ortodoxe române din întreaga mitropolie, având în vedere și concluderile congresului Nr. 51 din 1912, acest Consistoriu mitropolitan cu rezoluția de datul 13/26 Noemvrie 1912, Nr. 553 M., a recercat toate Consistoriile eparhiale spre a raporta în detalii an de an până la 1 Iunie a fiecărui an, despre momentele și evenimentele mai remarcabile întâmplate în cursul anului precedent în viața internă a bisericii de pe teritoriul submanuat, având a se raporta mai ales asupra momentelor jignitoare și păgubitoare față de viața moral-religioasă a clerului și poporului submanuat. Totodată a raporta atât despre cauzele, precum și despre măsurile luate spre a paraliza influența acestora.

Pe temeiul rapoartelor intrate în această afacere dela Consistoriile eparhiale ținem a releva următoarele:

Ca un eveniment istoric epocal ținem a remarca războiul actual mondial izbucnit în vara anului 1914, care a zguduit din temelii atât statele europene, cât și viața socială și familiară a oamenilor și care a atins nemijlocit în mod foarte simțitor și viața internă a bisericii noastre ortodoxe române din patrie, reclamând și din partea bisericii noastre măsuri extra-ordinare pe toată linia.

Față de acest eveniment dezastros, ocărnuirea și organele bisericii noastre din întreaga mitropolie au luat o atitudine și au desvoltat o activitate deamă de sublima lor chemare.

În preajma izbucnirii războiului, îndată după publicarea manifestului *Majestății Sale preagrațiosului nostru împărat și rege apostolic*, adresat la 28 Iulie 1914 către popoarele din întreaga monarhie, autoritățile și conducătorii bisericii noastre din mitropolie, conștii de raportul de drept și datorință în care se află față de stat, în toate eparhiile, numai decât au dat pastorele și circulare către toți credincioșii păstoriți, îndemnând pe toți cei chemați să dea ascultare fără șovăire și cu supunere glasului de chemare preafinal, și însuși făcându-i pentru apărarea tronului și a

celălalt rob răzvrătit și minunata artă cu care, mai târziu, îi culcă pe amândoi, unul în brațele celui alt, pe lespede înfierbintată a unei patimi orbe — dovedește, credem, cu prisosință că d. Rebreanu nu se joacă cu scrisul, ca atâtă dintre contemporanii săi.

În toate novelele din „Golani” d. Rebreanu pânzăște mișcările, încordările și deslănțuirile instinctelor și, cu acel sânge rece care caracterizează pe realiști, știe să surprindă punctul culminant, dela care un fapt oare care capătă perspectiva marelui tragedii omenești.

De-o aspră frumusețe sălbatcă, lmba în care sânt turnate novelele d-lui Rebreanu, are tășuri ascuțite de pumnal și, une-ori, aroza primitivă a unei rădăcini cu pământ proaspăt și plin de sevă.

Înceind, nu putem de cât să aducem o dreaptă recunoaștere d-lui *Mihail Dragomirescu* pentru judicioasele rânduri cu care întovărășește cartea și pune în lumină acest talent.

„V-1” Orest.

patriei, să pornească la război cu credință în biruința dreptății, dând astfel o nouă probă strălucită de strămoșască loialitate față de casa domnitoare și față de patriotismul neamului românesc, probat în cursul veacurilor.

Aceste pastorele și circulare conțin și cuvinte de mângâiere sufletească precum și îndrumări speciale către cler și popor cu privire la atitudinea și purtarea ce au a observa în vremurile grele ce ne-au ajuns, față de toate pozițiile statului, îndemnându-i să fie tot mai tari în credință către Dumnezeu și fermi, neclintii în iubire și alipire către patrie și tron.

În detalii ținem a remarca deosebit demersurile mai însemnate luate în fiecare diezeză din mitropolie, și anume:

În arhidieceză: S'au dat mai multe pastorele arhieresti, precum și circulare în mai multe rânduri, în cari s'a indicat, ce rugăciuni să se facă la fiecare liturgie pentru izbânda armatei noastre. S'au instituit preoți militari după trebuință, pentru a să îngrijească viața sufletească a credincioșilor chemați la serviciu pentru patrie și tron. S'au publicat colecte pentru cei răniți și pentru diferitele instituții create în legătură cu războiul, adunându-se dela credincioșii bisericii noastre din arhidieceză, parte în bani, parte în naturale, sume considerabile spre alinarea durerilor pricinuite de război. Sumele încuse se vor putea constata numai ulterior.

S'au tipărit și distribuit la militari o mulțime de cărți de rugăciune, din cari să poată scoate hrană de mângâiere și de îmbărbătare pe câmpul de luptă și pe paturile de suferință în spitale.

Spre scopurile armatei s'au pus la dispoziția statului edificiile de școală, s'au aranjat în casele bisericești spitale și s'au mai pus la dispoziția statului și clopotele dela biserici.

În sfârșit, tot în urma războiului, Consistorul nostru din arhidieceză a luat hotărâre pentru înființarea unui orfelinat, în care să fie adăpostiți toți orfanii ostașilor români din patrie căzuți pe câmpul de luptă. Spre scopul acesta s'a publicat apel, în urma căruia s'au adunat sume considerabile. Colecta se continuă în întreaga mitropolie. Această instituțiune umanitară are să-și extindă binefacerile asupra întregii mitropolii.

Comunicatul Höfer.

Buletinul oficial pe ziua de 26 Iulie.

În nordul monarhiei.

Rușii au avut nesuccese depline atât cu ieșirile lor de recunoaștere încercate la nord-vest dela *Rozisce*, cât și cu atacurile lor întreprinse la sud dela *Lobaczewka*. Aici am făcut prizonieri 100 Ruși și am capturat 2 mitralieze. La sud dela *Lessniow*, sub presiunea dușmanului în preponderanță, ne-am retras trupele noastre înapoia sectorului *Bodurka*. Atacuri foarte violente rusești de ambele părți din apropierea liniei ferate *Radziwilow*, însoțite de un foc puternic de artilerie, după o luptă schimbăcioasă, estrem de bogată în pierderi pentru dușman, i-au adus acestuia numai avantagii neînsemnate. Pe celălalt front nimic de însemnătate.

La granițele italiene.

După pierderile grele din luptele din urmă la sud dela *valea Sugana*, Italienii au întrelăsat ori-ce alt atac, dar pozițiile noastre au stat încă în continuu sub focul artileriei dușmane. În 24 Iulie dușmanul a pierdut numai în fața unui sector al acestui front 1200—1300 morți și răniți, pe cari e pe cale de a-i înmormânta și a-i transporta. Pe toate celelalte fronturi situația e neschimbată. În unii sectorii s'au dat numai lupte violente de artilerie.

Câmpul de operațiuni din Balcani.

Pe *Vojusa* se dau lupte de artilerie.

Generalul de divizie *Höfer*, locțiitorul șefului de stat major.

Sârbii au ocupat Corița. „Corriere della Sera” află din Atena, că un batalion sârbesc cu artilerie și trupe tehnice a ocupat orașul *Corița* din sudul Albaniei.

Pe insula Creta englezii au ocupat mai multe edificii publice, instalându-se în ele.

Din Turda.

Adunarea „Reun'unii Femeilor române”.

Onorată Redacțiune!

În vremile aceste de grele încercări, când par'că toate facultățile psihice le simțiți timpote, — ca din o surdina, — când încetează ori ce voință în așteptări himerice, un mic senin albastru pe întinsul cerului înroșit și încropit, îți reinviază speranța și te lași bucurios în vraja unui binefăcător sentiment aproape uitat, — al îndestulării.

Duminecă, în adunarea extraordinară a reuniunii femeilor române din Turda și jur, mi-am recăstigat echilibrul sufletesc, care lăncezise de atâtă durere, de atâtă resignare.

O mână de oameni săraci, luptând cu greu pentru pâinea de toate zilele, Românii din Turda au dovedit un gest din cele mai nobile, un înduioșor act de marinimie. Căci să luăm în seamă, că oamenii aceștia sunt orășeni fără avere, cari trăiesc de azi pe mâine, în sudoarea feții! Acești oameni s-au dovedit apostolii carității.

Îndoilele cari — nu mă sfiesc a spune — în unele momente pesimiste mă cam rodeau, s'au pitit acum rulate. Adevăr, mi-a spus ieri un domn, discutând chestii ue interes obștească cu oamenii noștri poți face minuni, — să le știți însă atinge cordele inimii, căci suntem sentimentali.

Dar să revin la adunarea de Duminecă. Cerându-se în anii din urmă atâtă jertfe, ne cam îndoiam de reușită, mai ales, că în timp scurt s'au adunat ofrande pentru Orfelinatele din Blaj și Sibiu.

Am avut deosebita satisfacție sufletească de-a constata, că adunarea a fost foarte bine cercetată, mai ales de țărâtime. — Ași putea să zic ceva și despre indolența unor persoane, dela cari am avea dreptul a pretinde interes și jertfă, cunoscând spiritul de critică ce-l profesază cu predilecție, — dar îi las pradă conștiinței lor, care mai curând sau mai târziu se va trezi din letargie.

Prezidenta a deschis adunarea prin o vorbire caldă, arătând scopul sublim al întrunirii și apelând la simțul de jertfă, dovedit de-atâtea ori de Turdeni. Dă apoi cuvântul secretarei, care îndeamnă publicul present la pildele din trecut. — După vorbirea plină de avânt și sfaturi părintești a părintelui protopop gr. cat. *Nicolau P. Rațiu*, comisia de patru începe înscrierea de membrii pentru susținerea Orfelinatului Ununii femeilor române din Ungaria.

A fost nespuse de înduioșor, văzând cum țărâncele, desnodând colțul năframei, să apropie cucernice de masa presidului, depunându-și obolul câștigat în grele sudori.

Am simțit atunci, cum fibrele inimii mele încep a tremura — și am ieșit pe un moment afară, să-mi liniștesc emoția, să nu-mi dau pe față slăbiciunea: sentimentalismul, care ar fi lăsat curs isvorului neseecat de lacrimi.

S'a decis în adunare continuarea înscrierii, până la 15 August, ca să aibă prilej fiecare și cei, cari n'au luat parte la adunare, să-și dea obolul pentru Orfelinatul Ununii, care va adăposti fetițele orfane.

Rezultatul încasărilor momentane, a fost surprinzător, — repet, luând în seamă că dela cine și între ce împrejurări s'a făcut. Laudă și recunoștință să cuvine Turdenilor, asemenea dnei prezidente și întregii Reuniuni.

Înainte de a închide doamna prezidenta adunarea, — a vorbit d-l locot. în res. dl *Jacob Trif*, întors de pe câmpul de luptă, în concediu. Ne-a stors lacrimi din ochi, spunând de interesul și totodată mângâierea, cu care ai noștri, din tranșe, în timpul de recreație, cetesc știrile de-acasă și ziarele. Câte-un ziar umblă din mână în mână până se zdrănușește de tot. Pornind deci din interesul deosebit cel au iubirii noștri concentrați față de toate manifestațiile noastre, propune, ca vorbirile dnei prezidente și dnei secretară, să se publice în „Gazeta Transilvaniei.”

E ușor de închipuit duioșia, ce a cuprins auditorul, auzind cuvintele aceste, tocmai dela unul, care acum a venit de pe câmpul de luptă, lăsându-și frații acolo, cari, deși trăiesc pururea în pericolul vieții, sunt dornici să cetească slova românească și progresul propășirii noastre naționale, dându-le astfel tăria rezistenței și încrederea în forțele proprii.

Durerea mea, isvorată din egoismul iubirii nemărginite față de scumpii mei depărtați și strâns legați de inima mea, — s'a calmat. Mi-am recăstigat echilibrul sufletesc, care lăncezise de atâtă resignare. Mi-am regăsit propteauna

*) Se vor publica în nrul de mâine N. R.

mi-am regăsit amplificat idealul, care uruz se retrăsese în timpul din urmă în negura neglijenței.

Până când în toiul atâtor jertfe, atâtor greutăți ale existenței, — o mână de oameni săraci ca vai de ei, să pot însufleși la așa estaz, încât uită că mâine, poate nu vor avea codrul îndestulitor de pâine pentru ai lor și desnodându-și punga — colțul năframei — își dă toți gologanii ce-i am pentru scopuri de caritate națională, — nu te poate doborâ îndoiala și desperația. Dacă idealul tău personal se rătăcește pe potecile încurcate ale vieții și nu-l mai poți afla — îți rămâne oaza obștei tale și a iubirii de-apropielui, unde sufletul amorțit se înviorază. Dorul de avânt și de izbândă îți dă îndemn de muncă dreaptă, îți dă îndestulirea — în consecință ești fericit.

Turda 25 Iulie st. n. 1916.

Margareta Meșter.

Evenimente pe mare.

Berlin, 26 Iulie. Unul din submarinele noastre a atacat cu torpile în 20 Iulie în fața punctului de sprijin al flotei engleze *Sca-paflow*, pe insulele *Orkney* un mare vas de luptă nimerindu-l de două ori.

Berlin 26 Iulie. Una din escadrelor noastre de hidroplane a atacat în seara de 25 Iulie stațiunea rusească de aviație de pe insula *Oesel*, aruncând bombe. Au fost nimerite halele de aviație și avioanele rusești cari se aflau gata de plecare. Cu toată bombardarea prin torpiloare și avioane de război, atacul a putut fi dus la îndeplinire conform planului. Toți aviatorii s-au reîntors la punct de sprijin.

ȘTIRI.

— 27 Iulie n. 1916.

† Prof. Nicolae Teclu.

La încheierea foii primim din Viena dureroasa știre, că distinsul și savantul nostru profesor, *Nicolae Teclu*, membru al Academiei române, a încetat din viață eri.

În veci amintirea lui!

Pentru fondul ziaristilor a trimis prin administrația ziarului nostru d-l *Vasile Hopârtean*, preot Köteland 2 cor. Mulțumită.

Moartea unui publicist bucovinean. D-l *Dr. Emilian Șlusanschi*, avocat și publicist român din Bucovina, care s-a fost refugiat la București, a decedat Vineri în București, în etate de 39 ani.

Japonezii în armata rusească. Corespondentul ziarului „Berliner Tageblatt” a avut în Cărlibaba o convorbire cu un ofițer japonez, făcut prizonier. Ofițerul japonez, care vorbea nemțește, făcându-și studiile în Germania, a declarat că în armata rusească se luptă aproximativ 20.000 Japonezi, cu deosebire artileriști și infanteriști.

Scumpirea ziarelor în Germania și Anglia. Începând din 1 I. c. toate ziarele mai mari din Germania au urcat prețul inserțiilor cu 15—20%, iar prețul abonamentului cu 10%.

Ziarele din Birmingham și Wolverhampton (Anglia) au duplicat prețul abonamentului.

Daruri. Pentru văduvele și orfanii celor căzuți în război a contribuit d-l *Adolf Hesshaimer* din prilejul împlinirii a 25 ani dela moartea neuitatului său tată *Ad. Hesshaimer* 2500 coroane. Pentru acest dar marinos exprimă cea mai călduroasă mulțumită *Magistratul orașenesc.*

Bombe incendiare pentru distrugerea recoltei. „Corriere della Sera” anunță, că bombele ce le folosesc Francezii pentru distrugerea recoltei bulgare din regiunea *Monastir*, sunt inventate de Italieni. Aceste bombe sunt ușoare și când se lovesc de pământ ard cu flacăra timp de un pătrar de oră. Ministrul de externe *Sonnino* a oferit la timpul său această invenție și Serbiei și Franței, pentru a putea distruge recoltele dușmane, dar lifera de bombe a întârziat.

Dame din Cernăuți trimise în Rusia. Un ziar din *Lemberg* anunță, că guvernorul *Cernăuțului* a dat ordin să o scrie 30 de dame cari aparțin ce lor mai bune cercuri ale societății

din *Cernăuți*, și cari vor fi internate în Rusia pentru a fi mai târziu schimbate cu mama și sora fraților *Gerowski*. *Dr. Roman Gerewski* e acum secretarul guvernorului din *Cernăuți*.

Ajutoare pentru ucenicii. Subscrisul comitet publică prin aceasta concurs pentru trei ajutoare de câte *K 100* — puse la dispoziție de marinosul domn *George Pop de Băsești* pentru 3 ucenici dela meserii. Ajutoarele se vor da la orfanii de-ai vitejilor noștri căzuți în război, având preferință cei de pe teritoriul desp. Băsești al „Asociațiunii”, căruia îi aparțin comunei cercului administrativ al *Cehului-Silvaniei*.

Cereriile vor fi provăzute cu următoarele acus: 1. Carte de botez; 2. Atestat de sărăcie; 3. Atestatul, că tatăl ucenicului a căzut în război și despre numărul orfanilor rămași în urma dănsului; 4. Contractul încheiat cu măestrul; 5. Atestat de sănătate; 6. Ultimul atestat școlar al ucenicului; 7. Atestat dela maestru cu privire la desjoiașia alesului și purtarea acestuia; 8. O rscomandație din partea oficiului parohial.

Cereriile se vor adresa până în 15 August n. a. c. Comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” (*Nagyszeben-Sibiu*, strada Șaguna Nr. 6).

Sibiu în 22 Iulie 1916. *Andrieu Băseanu*, prezident. *Romul Simu*, secretar supl.

Cu inima înfrântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudenilor și cunoscuților, moartea mult iubitei noastre mame, soacre și bunică văduva *Maria Prodan*,

care după un morb greu și îndelungat, împărtășită fiind cu Sfințele Taine ale muribunților și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în 19 Iulie a. c. dimineața la orele 7 în etate de 88 de ani în Alba-Iulia.

O deplâng mult întristații *Maria Mazu* nasc. *Prodan*, *Ioan Prodan*, prof. la liceul din *Ajud*, *Victoria Prodan*, pictora, *Elena Lazar* nasc. *Prodan*, ca fiu, și fiice. *Silviu Lazar* șef cont. în pensiune, ca ginere, *Luiza Prodan*, nasc. *Romogian* ca noră. *Cornelia Prodan* ca nepoată, *Sabin Prodan* ca nepot, *Enea Lazar* ca nepot, și *Livia Lazar* ca nepoată, *George Coșeriu* și *Aurel Coșeriu* ca nepoți de soră. *Irina Wölgyi*, nasc. *Weber* ca nepoată, *Eugenia Ludovic Petru* nasc. *Weber* ca nepoată, și *Ioan Maxim Weber* ofițier al finanțelor ca nepot.

Pentru soldații nenorociți în război.

Transp. din nr. 141 al „Gaz.”

C. 14409/41

D-nul *Carol Pascha* par. gr. cat. în *Zajkány*. 2—

La olaltă C. 14411/41

Tuturor prietenilor și cunoscuților, cari au finut și dea neuitatei mele fiice + **ESPERANȚA DOGARIU** ultimul onor pământesc și cu deosebire corpurilor didactice din *Satulung* și stim. persoane venite din *Brasov*, le exprim pe calea aceasta adâncă mea mulțumită.

văd. *Iuliana Dogariu*.

Poșta administrațiunii.

Nic. Maier inv. pens *Gyalu*. Cu cele 10 cor. așt achitat abonamentul până la 1 Iulie 1916.

Proprietar:

Tip. A. Mureșanu: *Branisce & Comp*
Redactor responsabil: *Ioan Laca*.

Un comis

specialist în manufactură (se preferă) află loc la firma *Ioan Comșa et fu*, *Szelistye* (com. *Szeben*).
4—5.

Nr. Mag. 13691/916.

Publicațiune.

Fiindcă cu prețul de până acuma impus de golitul umblătorilor nu se poate face nici o ispravă: de aceea, începând dela 1 August 1916 prețul pentru un vas se fixează cu 1 coroană; ceace o aducem la cunoștința tuturor. *Brassó*, în 19 Iulie 1916.

Magistratul orașenesc.